

KARTA PRACY · L1

Świat naczyń połączonych

Dział VII · wymaganie P1 · „Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?”

WARIANT: BAZOWY

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Twój cel

- Rozpoznaję cztery rodzaje zależności Polski od świata i podaję przykład z danymi.
- Wskazuję przyczynę i skutek zależności oraz łączę ją z moim życiem (glokalność).

Jak pracujecie: w grupie opracowujecie JEDNĄ stację, potem słuchacie pozostałych i uzupełniacie notatki.

Stacja 1 · Handel — od kogo kupujemy i komu sprzedajemy

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Eksport Polski (2025): Niemcy **27%**, Czechy 6,2%, Francja 6,1%; do UE 75,2%. *(dane 2025/2026)*
- Import Polski (2025): Niemcy **19%**, Chiny **15,8%**, USA 4,8%. *(dane 2025/2026)*
- Bilans 2025: deficyt -21,4 mld zł (w 2024 nadwyżka). *(GUS, 2025)*

Rodzaj zależności:

Przyczyna (w tym historyczna):

Skutek:

U mnie w życiu (glokalność):

Stacja 2 · Energia — skąd bierzemy prąd i paliwo

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Zależność importowa energetyczna: **29% (2014) → 45% (2023)**. *(dane 2025/2026)*
- Ropa: ~98% importu; gaz: 82%; rosyjski gaz i węgiel wyeliminowane do końca 2024. Koszt importu surowców 2025: 104 mld zł.
- OZE w energii elektrycznej (2025): **31,4% (54,75 TWh)**; węgiel 52,2% (z 56,2% w 2024). *(Forum Energii)*
(dane 2025/2026)

Rodzaj zależności:

Przyczyna (w tym historyczna):

Skutek:

U mnie w życiu (glokalność):

Stacja 3 · Ludzie i praca — zależności w obie strony

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Cudzoziemcy w Polsce (koniec 2025): **~2,3 mln (~6% mieszkańców)**, Ukraińcy 73% (~1,68 mln). Pracujący: 1 141,1 tys. (XII 2025, +7,2% r/r). *(dane 2025/2026)*
- Emigracja Polaków (koniec 2024): **~1,499 mln** (UK 415 tys., Niemcy 407 tys.). *(GUS)*
- Uchodźcy z Ukrainy: ok. 2,7% PKB Polski (2024). *(GUS / UNHCR / Deloitte) (dane 2025/2026)*

Rodzaj zależności:

Przyczyna (w tym historyczna):

Skutek:

U mnie w życiu (glokalność):

Stacja 4 · Łańcuch dostaw — kto płaci prawdziwą cenę

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Kakao: Wybrzeże Kości Słoniowej **~45%** globalnej podaży. Rolnik: **~37%** płacy godnej (0,78 USD/dzień wobec 2,51 USD). Praca dzieci: >1,56 mln (WKS + Ghana). *(Fairtrade International)*
- Kobalt (smartfon): DR Kongo **>70%** produkcji; ~35–40 tys. dzieci; ~1–2 USD/dzień. *(raporty NGO)*
- Odpowiedź: odpowiedzialna konsumpcja (SDG 12) — certyfikaty, ograniczanie marnotrawstwa.

Rodzaj zależności:

Przyczyna (w tym historyczna):

Skutek:

U mnie w życiu (glokalność):

Mapa zależności — uzupełnij

Do każdego wymiaru wpisz jeden konkretny przykład z danymi.

	HANDEL wpisz 1 przykład	
ŁAŃCUCH DOSTAW wpisz 1 przykład	POLSKA	ENERGIA wpisz 1 przykład
	LUDZIE I PRACA wpisz 1 przykład	

Wyjściówka

1. Wypisz dwie zależności Polski od świata; dla jednej podaj przyczynę i skutek.

2. Wskaż jedną rzecz z Twojego życia, która zależy od świata — i wyjaśnij jak.

3. Podaj jedną liczbę z lekcji, którą warto zweryfikować, i napisz gdzie to sprawdzisz.

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).

KARTA PRACY · L1

Świat naczyń połączonych

Dział VII · wymaganie P1 · „Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?”

WARIANT: Z RUSZTOWANIEM

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Słowniczek

- **Zależność globalna** — powiązanie Polski z innymi krajami (gospodarcze, energetyczne, ludzkie, w produkcji).
- **Import / eksport** — import = kupujemy z zagranicy; eksport = sprzedajemy za granicę.
- **Łańcuch dostaw** — droga produktu od surowca, przez fabrykę, do sklepu.
- **Glokalność** — „globalne w moim życiu” — jak wielka sprawa dotyka mnie i mojej okolicy.
- **Odpowiedzialna konsumpcja** — wybory zakupowe, które ograniczają szkody dla ludzi i środowiska.

Przykład wypełnienia (Stacja 1 — Handel)

Rodzaj zależności: handlowa (kupujemy i sprzedajemy za granicą).**Przyczyna:** bliskość i członkostwo w UE — najwięcej wymiany z Niemcami.**Skutek:** gdy gospodarka Niemiec zwalnia, polski eksport też odczuwa spadek.**U mnie w życiu:** wiele produktów w sklepie pochodzi z importu — moje zakupy to część handlu.

Stacja 1 · Handel — od kogo kupujemy i komu sprzedajemy

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Eksport Polski (2025): Niemcy **27%**, Czechy 6,2%, Francja 6,1%; do UE 75,2%. *(dane 2025/2026)*
- Import Polski (2025): Niemcy **19%**, Chiny **15,8%**, USA 4,8%. *(dane 2025/2026)*
- Bilans 2025: deficyt -21,4 mld zł (w 2024 nadwyżka). *(GUS, 2025)*

Uzupełnij zdanie:

Polska najwięcej eksportuje do (.....%), a najwięcej importuje z i

Pytania pomocnicze: Do którego kraju Polska eksportuje najwięcej? Skąd najwięcej importuje? Co się zmienia w bilansie?

Skutek + „u mnie w życiu”:

Stacja 2 · Energia — skąd bierzemy prąd i paliwo

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Zależność importowa energetyczna: **29% (2014) → 45% (2023)**. *(dane 2025/2026)*
- Ropa: ~98% importu; gaz: 82%; rosyjski gaz i węgiel wyeliminowane do końca 2024. Koszt importu surowców 2025: 104 mld zł.
- OZE w energii elektrycznej (2025): **31,4% (54,75 TWh)**; węgiel 52,2% (z 56,2% w 2024). *(Forum Energii) (dane 2025/2026)*

Uzupełnij zdanie:

Zależność importowa energii wzrosła z% (2014) do% (2023); udział OZE to%.

Pytania pomocnicze: Czy zależność od importu energii rośnie, czy maleje? Co robi udział OZE? Skąd Polska bierze ropę i gaz?

Skutek + „u mnie w życiu”:

Stacja 3 · Ludzie i praca — zależności w obie strony

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Cudzoziemcy w Polsce (koniec 2025): **~2,3 mln (~6% mieszkańców)**, Ukraińcy 73% (~1,68 mln).
Pracujący: 1 141,1 tys. (XII 2025, +7,2% r/r). *(dane 2025/2026)*
- Emigracja Polaków (koniec 2024): **~1,499 mln** (UK 415 tys., Niemcy 407 tys.). *(GUS)*
- Uchodźcy z Ukrainy: ok. 2,7% PKB Polski (2024). *(GUS / UNHCR / Deloitte) (dane 2025/2026)*

Uzupełnij zdanie:

Do Polski przyjeżdżają głównie, a Polacy najczęściej emigrują do i

Pytania pomocnicze: Kto przyjeżdża do Polski, a kto wyjeżdża? W którą stronę działa ta zależność? Jaki jest wpływ na gospodarkę?

Skutek + „u mnie w życiu”:

Stacja 4 · Łańcuch dostaw — kto płaci prawdziwą cenę

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Kakao: Wybrzeże Kości Słoniowej **~45%** globalnej podaży. Rolnik: ~37% płacy godnej (0,78 USD/dzień wobec 2,51 USD). Praca dzieci: >1,56 mln (WKS + Ghana). *(Fairtrade International)*
- Kobalt (smartfon): DR Kongo **>70%** produkcji; ~35–40 tys. dzieci; ~1–2 USD/dzień. *(raporty NGO)*
- Odpowiedź: odpowiedzialna konsumpcja (SDG 12) — certyfikaty, ograniczanie marnotrawstwa.

Uzupełnij zdanie:

Rolnik uprawiający kakao dostaje ok.% płacy godnej; kobalt w >70% pochodzi z

Pytania pomocnicze: Skąd pochodzi surowiec (kakao, kobalt)? Ile dostaje rolnik/górnik? Jak można kupować odpowiedzialniej?

Skutek + „u mnie w życiu”:

Mapa zależności — uzupełnij

Wpisz po jednym przykładzie do każdego wymiaru. Możesz skorzystać z danych ze stacji.

	HANDEL wpisz 1 przykład	
ŁAŃCUCH DOSTAW wpisz 1 przykład	POLSKA	ENERGIA wpisz 1 przykład
	LUDZIE I PRACA wpisz 1 przykład	

Wyjściówka

Dokończ zdania:

Najbardziej zaskoczyła mnie zależność, bo

Jedna liczba, którą chcę zweryfikować, to — sprawdzę ją w:

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).

KARTA PRACY · L1

Świat naczyń połączonych

Dział VII · wymaganie P1 · „Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?”

WARIANT: ROZSZERZONY

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Punkt wyjścia

Znasz już cztery wymiary zależności Polski (handel, energia, ludzie, łańcuchy dostaw). Teraz oceniasz spory i projektujesz rozwiązania. Pracuj na danych — oddzielaj fakt od opinii.

Zadanie 1. Dwa stanowiska — patriotyzm gospodarczy i odpowiedzialna konsumpcja

Spór: czy państwo powinno preferować krajowe produkty i kapitał, czy zostawić to rynkowi? Kontekst: model polski jest mieszany (rola PFR, „narodowi czempioni” + otwartość); Indeks Wolności Gospodarczej 2025 sytuuje Polskę na 25/44 w Europie („umiarkowanie wolna”). Wypisz argumenty i oceń.

Stanowisko interwencyjne	Stanowisko wolnorynkowe
popyt wewnętrzny, miejsca pracy, kapitał narodowy...	efektywność rynku, ryzyko protekcjonizmu i wojen handlowych...

Tvoja ocena (który argument najsilniejszy i dlaczego — bez „jedynej słusznej” odpowiedzi):

Zadanie 2. Kазus prawny — kto odpowiada za łańcuch dostaw?

Nestlé USA i Cargill przed Sądem Najwyższym USA (2021): sąd uznał, że firmy nie odpowiadają w USA za nadużycia (m.in. pracę dzieci) w zagranicznych częściach łańcucha dostaw kakao. Wywołało to falę krytyki.

Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za warunki w łańcuchu dostaw i dlaczego? Gdzie są granice prawa krajowego?

Zadanie 3. Zaprojektuj rozwiązanie systemowe

Zaproponuj jedno rozwiązanie ograniczające szkody w łańcuchu dostaw (np. regulacja UE, certyfikacja, edukacja konsumentów, podatek). Oceń też jego ograniczenia.

Rozwiązanie:

Ograniczenia / ryzyka rozwiązania:

Zadanie 4. Weryfikacja danych

W lekcji wiele liczb opatrzone rokiem odczytu (dane 2025/2026). Wybierz dwie i zaplanuj weryfikację.

Liczba do sprawdzenia	Gdzie i jak zweryfikuję (instytucja, rok)

Refleksja

Która zależność Polski jest — Twoim zdaniem — najtrudniejsza do zmiany i dlaczego?

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).